

Monumentnummer*: 519033

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr 82633/94

Woonplaats*	Gemeente*		Provincie*				
Breda	Breda		Noord-Brabant				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Ulvenhoutselaan	85 C	C		4834 MD	Breda		
Ulvenhoutselaan	85 A	A		4834 MD	Breda		
Ulvenhoutselaan	85 B	B		4834 MD	Breda		
Ulvenhoutselaan	85			4834 MD	Breda		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Ginneken	D	2967	A1				
Ginneken	D	2967	A2				
Ginneken	D	2967	A3				
Ginneken	D	2967	A4				
Ginneken	D				2850		
Ginneken	D				2875		

Omschrijving**

Inleiding

Voormalige ELEKTRICITEITSCENTRALE annex DRINKWATERLEIDINGBEDRIJF met daarin DIENSTWONING, KANTOOR, WERKPLAATS en BERGPLAATS, nu drie woningen met werkplaats en bergplaats. Voorgevel in Eclectische stijl met elementen van de Chaletstijl in de middenpartij. Het gebouw voor een dienstverlenend bedrijf werd in 1904 opgericht door de "N.V. Electriciteit en Waterleiding Maatschappij te Ginneken", een particulier initiatief van een oud ritmeester van de cavalerie, Jan Meinard Simon, die in Teteringen woonde op het landgoed "Laanzicht". Reeds een jaar later werd het een privé-onderneming onder de naam "Nieuwe Electriciteit en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waterleiding Maatschappij", met als eigenaar Rudolph Elias van Voorst van Beest uit Beusichem.

In het bedrijf, dat zeer vooruitstrevend was, werd water uit de rivier de Mark door ozon gesteriliseerd en electriciteit opgewekt, een unicum in Nederland. In de buurgemeente Breda kwam de elektrische verlichting pas in 1918. De "prise d'eau", waar het water uit de Mark werd genomen, lag aan de overzijde van de Ulvenhoutselaan en bestond uit een eenvoudig gebouwtje met enkele pompen. Op het erf, links van het bedrijf, stond tot ca. 1950 een watertoren, waarin het rivierwater werd gezuiverd en gesteriliseerd met ozon. Op het erf bevinden zich nog steeds twee waterbronnen (bronwater), die door laatstgenoemde maatschappij werden aangeboord. Om kosten te drukken werd in 1911 het "assortiment" uitgebreid met een ijsfabriek. In 1921 werd het bedrijf overgenomen door de gemeente Ginneken en Bavel. De productie van electriciteit kwam toen te vervallen.

Bij de annexatie in 1942 van de gemeente door Breda werd ook de waterwinning uit de Mark gestopt.

Omschrijving

Het bedrijfsgebouw dat vrij op het perceel ligt bestaat uit twee achterelkaar gelegen rechthoekige eenlaagse fabriekshallen onder parallel gelegen zadeldaken evenwijdig aan de Ulvenhoutselaan. De voorste fabriekshal (de voorbouw) bevat onder meer een representatief een- en tweelaags gedeelte waarin de dienstwoning, kantoor, hoofdingang, berging en werkplaats. De tweede fabriekshal (de achterbouw) sluit over de volle breedte aan tegen de voorbouw.

De voorbouw is symmetrisch van opzet. Zij heeft een tweelaags, risalerend middenstuk onder zadeldak loodrecht op de straat van drie traveeën breed met daarin ondermeer de hoofdingang.

Het middenstuk wordt geflankeerd door eenlaagse zijvleugels van twee traveeën breed eveneens onder zadeldaken maar dan de nok parallel aan de straat. De eenlaagse achterbouw heeft een zadeldak met lantaarn. Alle daken hebben een dakoverstek met houten windveren, ze zijn belegd met de Tuile du Nord-pannen. Het dakoverstek boven de risaliet in de voorgevel heeft een schijnspar. Het opgaand werk bestaat uit paarsrode handgevormde baksteen gemetseld in kruisverband met op de hoeken pilasters van gele baksteen, basement met profielstenen, gemetseld fries en cordonlijst. De muuropeningen hebben gietijzeren ramen met kleine roedenverdeling. Op de begane grond en verdieping rondboog-vensters en in de geveltoppen rondvensters. Voordeur met smeedijzeren doorzichtroosters.

In het interieur van de dienstwoning met kantoor twee gesneden houten schoorsteenmantels, stucplafonds met lijsten, houten paneeldeuren en bordestrap. Beide daken hebben ijzeren vakwerkspanten door bouten samengesteld, met INP-profielen als gordingen. In de achterbouw staan twee ketels opgesteld uit 1931, die oorspronkelijk met de water-winning verband hielden.

De ketels zijn afkomstig van de firma "Reineveld" uit Delft.

Het opschrift luidt: "afd. Tymoor". Het erf is aan de straatkant afgesloten door een beukenhaag. Op het erf zelf staan symmetrisch twee beukenbomen uit de bouwtijd van de centrale.

Waardering

Het object is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarden: het is van belang als bijzondere uitdrukking van de sociaal-economische ontwikkeling, in het bijzonder het eerste begin van de nutsbedrijven; het is van belang als bijzondere uitdrukking van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

technische en typologische ontwikkeling van de gebouwen voor de opwekking van electriciteit en voor de waterproductie; het is wegens de toepassing van bijzondere procedé's van belang wegens innovatieve waarde.

Het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van bijzonder belang voor de geschiedenis van de bouwtechniek.

Zeldzaamheid: het object is van belang wegens de typologische en functionele zeldzaamheid van een dergelijk bedrijfsgebouw.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf